

Naša Slova izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cijelu godinu 2 f. a za kmeta 1 for; razmjerno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 nové. Izvan carovine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 nové.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Post.*

Oglašiti se primaju po uvadnoj cijeni. Pisma neka se šalju plaćenju poštarino.

Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se ne vraćaju. Uredništvo i Odpravništvo nalaze se *Piazza della Dogana N.º 1 Scula II.*

Godina IV.

U Trstu 1. Junija 1873.

Broj 11.

Pogled po svijetu.

U Trstu 31 svibnja.

Govori se, da će izbori za novo carevinsko vijeće biti najbrže u mjesecu listopadu, nu za stalno još nitko ništa nezna. Tim izborom se već sad pripravljaju Nemci i Slaveni neobičnim do sad nastojanjem. Jedni i drugi postavljaju posvud svoja izborna odbora, da se u vrijeme postavljanja na dvije stranke, tako zvanih nalimo starih i mladih Nijemaca. Stari drže s ministarstvom, a mladi da skilje u Prusiju; ali ni jedni ni drugi neće, da ista znaju da narodno pravice ostalih u Austriji narodnih. Za pokrajinske sabora se čuje, da se josenas nećeodu sastati, kao što bi se to imali po običaju.

Još se jednako govori i piše o prevarstvih i nezmiorno velikih gubitkih, što u Beču i dandanas nu svjetlo dolaze. Pa i to je najbrže jedan od mnogih uzroka, da se svjetsku izložba slabo pohađa od tudjega i domaćega svijeta. Neg opet bilo je dosad u Beču mnogo visokih gostin. Medju timi, kraljević ingleski sa ženom i bratom, carević njemački sa ženom, kralj belgijski sa kraljicom i nasljednik danski. A sad se očekuju carevi ruski i njemački, za kojima da će doći gospodar perzijski i sultan turski.

U Franceskoj je stari Thiers izručio čast predsjedništva republike, pa je na mjesto njega bio izabran za predsjednika maršal Mac-Mahon. Ovo kao da je prvi korak, da se franceska republika pretvori opet u monarkiju. Misli se, da će bit na francesko prestolje pozvan najbrže Napoleon IV., sin pokojnoga Napoleona. Vestii iz Rima javljaju, da se sv. otac papa nahodi u dosta povoljnoj zavravlju, u koliko mu to dopušća njegova starost. Ovih danah pohodila ga sa kćerama ruska carica, što se sad poradi zdravlja u Italiji bavi.

Na noge!

II.

Mi smo u prvom članku pod ovim imenom javili našemu u Istri puku, da će austrijski narodi biti do skora pozvani, da izabere neposredno svoja poslanike u carevinsko vijeće. Još se jednako nezna, kad će ti izbori biti, ali ipak se u svoj Austriji trše već sada i cijeli narodi i pojedini ljudi, da jib taj poziv pripravno najde. A zasto? Zato, jer su dojdueći izbori važniji, nego li su bili ikoji do sada. Dojdueći najme izbori imaju odlučiti, da li će nekoje stvari u Austriji ostati ovako, kako sad stoji, ili će se i za nas na bolje okrenuti. Zato će naši protivnici svuda, pa i u našoj Istri, sve svoje sile napeti, da nas još barem ovaj put zasliepe i prevare. I baš zato smo u onom članku bili obećali našem u Istri puku, da ćemo ga prije svega poučiti, kako će se imat vladati, kad bude pozvan, da bira svoje izborna povjerenike ili tako zvane izbornike. Evo nas dakle, da izpunimo svoje obećanje.

U onom članku smo rekli, da će se na prvi poziv skupiti birači, svaki u svojoj obćini, pak da će izmedju sebe izabrati izbornike. Ajde da sad vidimo, tko su ti birači i tko će jih popisati? — Polag §. 9. novoga izbornoga zakona, birači su svi kuće gospodari, koji u obćini žive na svojem i od svojega, pak im pripada pravo birati obćinske zastupnike, i

to, u obćini od tri izborna razreda (klasa), u prvom i drugom, a u obćini od dva razreda, u prvom. Tko dakle ima pravo birati obćinske zastupnike, taj ima pravo birati i poslaoničke izbornike, izvan ako nespada u plaćanja stibre u najniži razred iliti klas. Ali buduće, da se od ljeta do ljeta mogu gospodari u kućah promieniti, njih broj u obćini umnožiti il umanjiti, kao takodjer iz jednoga razreda u drugi preskočiti: zato će, polag §§. 25 i 26 rečenoga zakona, načelnici iliti podestati pripraviti tako zvano izborna listine (liste electorali), to jest, oni će popisati abecednim redom sve one gospodare, koji će imati doći na biračće. Taj popis hoće onda odmah pred izbori ležati osam danah na stolu u obćinskoj kući, što će se svemu kolikomu puka javnim oglašom na znanje dati. U to vrijeme će biti svakomu obćinaru slobodno stupiti u obćinsku kuću i pogledati gori rečeni popis, da vidi na svojo oči, da li nije tko izpušćen, koji ima pravo birati, il pak da li nije tko upisan, koga po zakonu to pravo neide. I dogodi li se što takova, trebat će odmah načelnika opomenuti, a njegovu će dužnost biti, u tri dana pogrošku popraviti. Izviše, polag §. 17. izbornog zakona, tko je birač u gradu, taj nemože birati na vanjšćini, pa ni za izbornika izabran biti. Istarski pako gradovi jesu sljedeći: Kopar, Piran, Rovinj, Buzet, Izola, Milje, Poreč, Novigrad kod mora, Umag, Motovun, Bulje, Vižinada, Opatulj (Portle), Pazin, Labinj, Plominj, Vodnjan, Pul, Lošin Mali, Lošin Veli, Cres, Krk, Volosko, Kastav, Lovran i Mošćenice. Što u tih gradovih stanuje, to se nesmi pačati u kmetske izbore. I to je prvo, što treba znati našem u Istri puku.

A koliko će izbornikah imat izabrati svaka obćina? To stoji u većem il manjem broju obćinskih stanovnikah iliti obćinarah, neračunajuć ovamo gradjanah gori imenovanih gradovah. Polag §. 10. izbornoga zakona, na svakih 500 dušah izabrat će se jedan izbornik. Ako dakle obćina broji 1000 dušah, izabrat će 2 izbornika; ako broji 2000, izabrat će 4; ako 10,000, izabrat će jih 20 itd. Ali i na svaki zbitak barem od 250 dušah imat će se izabrati jedan izbornik. A obćine, koje broje manje od 500 dušah, izabrat će jednako i ono 1 izbornika. Izbori pako, kao što naredjuje §. 29. rečenoga zakona, hoće se obaviti na odredjen za to dan bez obzira na veći il manji broj pritomnih biračah. Svaki birač hoće imenovati onoliko muževah, koliko izbornikah ima izabrati obćina; dakle gdje tri, gdje šest, gdje dvadeset itd. Onda ona lica, koja budu dobila najveći broj glasovah, bit će u svoje vrijeme pozvana, da biraju dogovorena u Beč poslanika.

Sad gdje naši kmeti znaju, tko će po zakonu imati pravo biti biraćem, tko će biraće popisati, koliko će izbornikah imat izabrati svaka obćina i kako će jih izabrati: mislimo, da svi jasno vide, kako će im se trebat vladati pred izbori i kako u vrijeme samih izbornah, česa ćeju se morat čuvati i česa držati, ako su radi izabrati za izbornike vjerne i pouzdano ljudje. Tu će trebati mužkoga dogovora pred izbori, tu braćinske sloge u vrijeme izborah, tu prije i potle gulih usiuh na šaptanje i prišaptivanje nekojih ljudih, koji siromaha kmeta nepoznaju neg onda, kad ga treba zasliepiti i prevariti. Ali o tom ćemo, ako Bog da, govoriti u trećem članku.

POVIKA.

kako treba postupati s marvom (živinom) da neoboli i što ima učiniti gospodar, kad mu oboli.

(Dalje)

Što ima gospodar u vrijeme živinske kuge u obće učiniti.

Ko gospodar nesmie nikakve bolesti pri svojoj živini zanemariti, tim više treba, da pazi na nju u vrijeme tako rečenih *kugah* ili pošastih, to jest bolesti, koje u isto doba mnogu il svu živinu jednoga kraja napadnu i dosti ju puti dodar i unište.

Kuge postanu:

1. Od nabadnih stvari, koje su na daleko razširene, il pa izviraju iz posebnosti i položaja kojega kraja; tim se marva nemože ukloniti. Ovakove nabadne stvari jesu, n. p.: pomanjkanje hrane il vode za napoj, slaba hrana il voda, slabo vrijeme itd. Nekoje kuge, koje se ovako zalogu, mogu također i najetljivo biti, to jest, iz njih se u vrijeme bolesti nekakav *kužni otvor* spušća, koji se nahodi u krvi, mokraći, lajnu, potu i u sapi, pa na posve zdravu živinu istoga plemena pristupi i tako uprav istu bolest uzrokovati može. Ovakove su kuge n. p. bolest u gubcu i na parkljih, crnica il vrančoi prisad šmrkalj itd.

Kuge takodjer postanu:

2. Jedino po *okuženosti*, koja se kod nas neukoti, nego se po živini iz tuđjih krajevah prinese, od nje ju domaća živina dobi, a zatim se svodilj *dalje te dalje* širi. Ovakove se kuge imenuju *najetljive kuge*, kao što je n. p. turska govedja kuga

Najetljiva se bolest širi tako, da se bolna živina zdrave il na paši il u staji dotakne, il pa u takove krajeve zajedje, gdje je prvo bolna živina bila i gdje su ostanki hrane, il lajno, mokraći, slino, šmrkalj od bolne živine ostali. Kadkad baš ni netreba, da se bolna živina zdrave dotakne, jer kako se kužnost dostiputi u potu i u sapi bolne živine nahodi, tako se dostikrat pripetiti može, da ju i sam *vjetar* iz daleka donese.

Kužne bolesti nedonese jedino sama *živa bolna živina*, nego ju takodjer lahko s njezinim mesom, kožom, rogovi, parklji, dlakom, runom itd. dunjeti mogu i ljudi, koji su što s *bolnom živinom* opraviti imali.

Kako živinu očuvati, da se neokuži.

Jer se prave najetljive kuge u naših stranah nikad neukote, nego se uvijek od drugud k nam unesu; zato predvidjavi će gospodar svoju živinu takovih bolesti *sjegurno i posvema* očuvati, ako skrbno nastoji, da s drugom *bolnom živinom* u doticaj nepride. Jer je pako više puti gospodaru neznanu, da li se gdje na blizu koja okužena živina nalazi, i jer su, kao što smo jurve rekli, mnoge kuge, koje se i kod nas zalogu najetljive, pa i od ovih mogla bi njegova živina oboljeti: zato ista predvidnost zahtjeva, da se unni gospodar takodjer i u vrijeme, kad nije ništa čuti, da je gdje blizu kakva kuga, svih okolnostih čuva, koje bi širenje kužne bolesti pripomoći mogle. Gospodar će zato svoja staju tuđem ljudem uvijek *zapretiti*, navlastito pako onim, koji sa živinom u obće upravljaju, kao mesarom, pastinom, konjarom, trgovcem vune, strojbarom itd.; dapače ni on sam neće se pri tuđoj bolnoj živini sastati, nu i svojoj slažinčadi to oštro prepovjedati.

Novo nabavljenu živinu nesmie odmah o staju med svoju živinu ugnaiti; nego će ju za vrijeme 10 danah naposo držati i jedva ju zatim u staju pustiti, kad je posve osvjedodčen, da je zdrava. Ako se sva živina jedne okolice ukupno na pašu goni, treba da župan (sudac) pastiru oštro prepove, da nesmie nikakve tuđe živine s domaćom pasti, da svoje stado blizu tuđjega negoni, kanoti ni u takove krajeve, gdje se je tuđja živina paša il gonila. Novokupljenu živinu nesmie pastir na obćinsko pašišće ili *komunščinu* prije pustiti, dok poslje 10 danah odlučjenja nije pregledana i kao zdrava spoznata bila; svaku bolnu živinu treba od stada odstraniti i bez odnašanja županu javiti; on pako sam nesmie nikad i nikako bolnu živinu liečiti.

Mesar one okolice nesmie nikad svoju mesarsku živinu na susiedku komunščinu pustiti, kao takodjer niti sa svojom domaćom u istoj staji držati. Nikad se zadosti preporučiti nemože, da se *živina i meso*, kao zakon zapovieda, dobro pregledava, jer se uprav tute dostiput najprvo spozna, da li je ili nije koja najetljiva bolest med živinom, koja se iz tuđjih krajevah k nam priguala. Ovakovim se postupkom uvijek lahko preprieči, da se takove bolesti na dalje nešire.

Ovakova je opreznost toliko više potrebna, kad se u kojem kraju il u našoj okolici kakva kužna bolest doista pojavila.

(*Slieđit će*).

D o p i s i.

S Grobnickoga Polja.

Kad prolazim ovim historičkim poljom, koje smo jednom zvali, „*Jelenškim*“, a pokle je na njom divlji Tatar svoj grob našao, zovemo ga: „*Grobnickim*“; tad se i nehotice sjećam slave i moći svojih pradjedovah, koji su mogli i umjeli uništiti neprijatelja svoga i čitave Evrope, neprijatelja napredka i prosvjete. Koliko se s toga radujem i veselim, što se to dogodilo u mojoj otačbini, gdje sam bieli svijet ugledao, toliko tugujem i žalujem, što ima još tu sličnih neprijateljah. Ko se glupostju i neznanjem kojega naroda služil na svoju korist, taj mu je neprijatelj i duševni i materijalni. Za dobe Bahove poplavili su bili takovi neprijatelji našu domovinu; a kad jim je pred desetak godinah prozahnuo izvor gospodskih, pravednih i nepravednih dohodakah, pošli su odkle su i došli, samo su nekoji ostali za gorku uspomenu narodu. Nas na *Jelenju* je nesreća zapala takovu uspomenu i gledati i hraniti. Pred 30 godinah došao je ovamo neki prokubani švaba, koga nam nametnula bila bahova vojska glavavarom i kasnije bilježnikom. Taj čovjek, kao što se je onda o pučkoj nući hranio, tako i sada, gdje može, tu založi. Za vrijeme svoje glavarije ili bolje paševanja, naučio se bohato živjeti, a sad kad nije ni ovoga ni onoga, što je u njegov džep curilo, živi kako može. — Nije zato čudo, što svaki kmet željno izčekiva, da se on od ovud odstrani, pače je sve sile napao, da se ga što prije oslobudi i toga radi pritužio se kot. suda i županiji. — Ali žalostni nam svi naporj, mi moramo i nadalje svoga neprijatelja hraniti i pitati. Što još gore! Pred godinu danah zahtjevala je nadležna oblast, da si ova obćina drži zajedničkoga bilježnika, poreznika s drugim dvima obćinama, sad pako, kad ju je potreba prisilila sdružiti se s njimi, više poglavarstvo ju sili, da uz *svoga vlastitoga bilježnika* još drugoga zajedničkoga poreznika plaća! Tako se obćini s jedne ruke nedaju prava, a s druge joj se čine velike neprilike. A od kud će i onako svakojakimi porzi i daćami naprtjen narod smagati sve te troškove? Reć bi, da se zato poglavarstvo malo razbija glavu, inače bilo bi već davna naše pravedne molbe uslišalo.

U Baltimore (Amerika) 1873.

Pred odlazkom u ove daleke strane obrokoh pisati vam koji put. Buduć znadem, da vas najviše može zanimati, saznati kako mi Slaveni ovdje živimo, ograničit ću ovaj svoj dopis na samu tu točku.

Nas imade iz Hrvatske i Dalmacije ovdje malo, pa žali bože i ono malo, što nas ima, nismo onako složni, kao što bi morali biti u ovih dalekih stranah i kao što su nam ovdajšnja braća Česi, koji u Baltimoru broje preko 600 dušah. Upravo je milina gledati, kako se ti ljudi medjusobno ljube, štiju i podponiažu, i s toga nemojte se čuditi dojavljajuć vam, da su oni ovdje ustrojili dva kluba, spolka ili čitaonice i to „*Blesk*“ i „*Konkordia*.“ Kad stupiš u jedan il drugi od tih klubovah mislio bi, da nisi u Americi nego u sried česke zemlje, jer osim českoga nečuješ ni jednoga tuđjega glasa, prem se jedna trećina tih naseljenikah ovdje rodila. Istina oni imadu vlastitu crkvu, u kojoj se poje česki, i česku školu, u kojoj se njeguje narodni jezik; a zar nemamo i mi Hrvati jedno i drugo u svojoj domovini, pa se usprkos tomu služj

veliki dio naših ljudih njemačkim i talijanskim jezikom? Mili bože, kad ćemo se osvjestiti. —

Većina naše braće jesu viešti umjetnici, zanatlije, trgovački pisari i gostioničari, koji malom iznimkom svi dobro i zadovoljno žive. Svake nedjelje i svetka sakupljaju se Česi u pjevačkih društva i telovježbenicah, najradje pako u rečenih čitaonicah, gdje marljivo čitaju novine iz Česke i one svoje amerikanske — preko 9 listovah štampanih ponajviše u českih tiskarah — i to: „Pokrok“, „Pokrok zapadu“, „Amerikán“, „Slavie“, itd., dočim večeri običavaju posvećivati prekrasnim zabavam iliti besjedam. Ja sam takovoj jednoj besjedi prisustvovao koncem mjeseca listopada u krasno uređenih prostorijah društva „Bleska“ na uglu Washington i Zefferson ulice. Kod besjede, koja bijaše mnogobrojno posiećena, iznenadio nas svojim vieštím udaranjem na glasoviru Franjo i Venceslav Šimek, a upravo očarala divna deklamacija gg. Ružičke, T. Stetkona i V. Šimeka. Tom prigodom predstavi društvu predsjednik Šimek našeg zemljaka i vatrona rodoljuba hrvatskoga, g. kapitana Jovu Mišku, koji se nalazio s brodom u luci Locust-Point. Obćinstvo ga vrlo srdačno primilo, te ganut od tog bratskog dočeka, izrazi to svoje čućenje prekrasnim i upravo u srce dirajućom govorom, u kojem je osobito naglasio liopi napredak braće Čehah, slogu i uzajemnost slaven-sku. Uzhićenju, pleskanju i povladjivanju nebijaše konca ni kraja tako, da je g. Miška još iste večeri predsjednik Šimek zahvalio u posebnom pismu, u kojem medju ostalima veli: *Vřeló díky Vám, vážený bratře slovanský, za Vaši tak dojmavou a ryze slovanskou přednášku, jenž nám tak brzo zmysle naši novyhyne itd. Zakučnujé ovaj dopis, nemogu ni ja da javno nepohvalim vatrono rodoljublje našega zemljaka, g. kapetana Miške, a s druge strane da neopomenem naš jugoslavenski narod, neka se uđi od braće Čehah, kako se ima ljubiti narod i narodnost u domovni i izvan domovine.*)*

Franina i Jurina.

Fr. Dakle brzo da ćeju bit opet izbori po celoj Istri.
Ju. Ča obćinskih rapresentanti?
Fr. Aj ne, lego naših deputati, ki ćeju poč va Beš.
Ju. Oh, to je neš više!
Fr. I koliko više!
Ju. A ča ti se vidi, hoćemo li ovput predobit mi, il naši protivnici?

Fr. To stoji va tem, kako budemo složni, i kako se budemo znali mužki držat.

Ju. Pak?

Fr. Pak me je strah, da se nećemo imet čemu veselit.

Ju. Zaš no?

Fr. Aš već v Istri med našem pukom ni sloge ni muži.

Ju. Ču to doš?

Fr. Živu istinu, da bi tako no. Neću roć, da je posvud tako; al va nekih krajih, kib ja poznam ...

Ju. Negovori toga pred svetom.

Fr. Moj čovoče, istina Boga hvali, a sad me čuj, pak sudi sam, da li je ono sloga, kad ti braći pred izbori jedan drugomu tvrdo obećaju, da ćeju te i te ljude izabrat; pa kad dojdu na birališće, najveći del se zueveri i potegne za Šarenjaki?

Ju. To je sramotno!

Fr. A ča su ono muži, kad ti se daju podkupit za bokol vina i ručicu kruha?

Ju. To su hulje!

Fr. A tako ti se, vidiš, pul nas zgadja.

Ju. Hod tja!

Fr. Dapače još i huje, jer ti ja znam jednu obćinu, kado se je prodalo jednomu Šarenjaku devet županij za deset bokali vina i nekoliko ručic kruha!! —

Ju. Bog budi s nami, kâ je ta obćina?

Fr. Toga ti pak neću povedet, ač bi meni za nju od srama oči pale, da to dozna ostala Istra! *)

Neukû Nauka.

Kako Amerikanci kupus goje.

Kako je poznato, sije se u Evropi kupus najprije sjemenom, onda se uzgojen *priesad* tekar presadjuje. Amerikanci su i ovdje praktičniji: oni netrebaju presada. Već s jeseni prirede i zagnoje dobro zemljište, a s pramaljeća ga opet ponove, zatim se na tako priredjenu zemljištu označe redovi po 2 stope (noge) razdaleko, a na svakom se opet po 3 stope razdaleko izkopaju jamice, u svaku se metne dobro sagnjila gnoja, koj se drobnom zemljom pokrije, a na nju se metnu tri zrnca kupusova sjemena te se opet zemljom tako zakriju, da budu pod njom tri palca duboko. Pošto su batavena (rasad) narasla po tri palca, iztrgnu se dva slabija, a ostavi se samo najjače. Ove biljke okapaju se 3 do 4 tjedna došće te će uz takovo obradivanje presadjeni kupus daleko nadkrillit. Ovakovim načinom gojeni kupus da osobito suši krepko odoljeva iliti ju lahko trpi. Ako se na njezilih biljkah kukci pojavo, posiplju ih Amerikanci popelom ili nogašenim vapnom, to ih nestane. — Bilo bi vriedno, da s ovako sadjenim kupusom i naši vřtvari pokus čine. (Gosp. List.)

Da hamovi (komati) konjem prsa neoglodju.

Tožko radećim konjem oglodju često hamovi prsa, a to dolazi od pota. Da se tomu izbjegne, valja svakoga večera poslje radnje konjem prsa mrazlom vodom izpratiti, da se usjoli medju dlakami zuoj i smrad očisti.

Književne viesti.

U Zadru izašao je nedavno I. svezak pravničko-upravnoga lista „Pravo“, što ga je pokrenuo g. Antun Šimunić. U prvom zvezku ima sliedeći sadržaj: Dr. P. „Nešto o zadnji pravničkoga lista.“ — A. Vio. „Nešto ob oznaci prava.“ — J. Tončić. „Zadruga s pravnoga gledišta.“ — K. Lj. „Proinake obćinskome pravilniku.“ — V. Vrčević. „Primjeri nekudašnjega i današnjega suda u Hercegovini.“ — Književnost. — Različitost. — Kako je to jedini strukovni pravnički list, što ga imademo u trojednoj kraljevini, preporučujemo i mi našim pravnikom što toplije, neka mi svojom materijalnom a i duševnom podporom priskoče u pomoć.

Tiskom Albrechtovim u Zagrebu izišao je prvi broj Smitlja, zabavno-poučnoga lista za mladež sa slikami, što ga izdaje hrvatski-pedagogički sbor, a uređuje Vjenceslav Z. Mařik. List izlazi svakoga mjeseca jedanput na cielom arku. Ciena mu je poštom 62 nvč. Evo roditeljem liepe prilike, da svojoj djeci za male novce najpametnije ugone.

Različite viesti.

* Iz Tinjana u Istri doznajemo, da se je tamo škola zbilja opet otvorila, al u jeziku talijanskom, kao i do sada; jer da je poglavarstvo u građanskih rukuh, a kmetski zastupnici da malo mare za školu. Nego naš dopisnik veli, da g. učitelj, rodnom dalmatinac, zabtjeva od djetce, neka mu znadu razumati u materinskom jeziku ono, što čitaju u talijanskom, pa tako da barem donekle nadoknadjuje iliti nadomješćuje narodnu školu i zbilja, pošteni učitelja nemože nego duša boliti, kad mora učiti djetcu u nerazumljivom im jeziku, pak je i novi ti-

*) Molimo naše dopisnike, neka nam ovako sramotno događaje točno dojavljuju, jer jib namismo od-sad unapred pošteno svjeto odkrivati.

njanski učitelj hvale vriedan, što se gleda pomoći na svaki dopušćen mu način, da mu trud i muka nebudu bez koristi. Ali to nesmi i nemože zadovoljiti puka, koji ima svoje pravice; jer koliko se vremena u takvoj školi ludo nestrati i kod najbolje učiteljeve volje! Zakon jasno govori, da je svakom narodu u našem carstvu slobodne odgojiti djeteu u svojem materinskom jeziku. Neka se dakle zakon vrši, pa neka se i tinjanska škola u slavensku pretvori, a onda neka se mimogred uči, tko hoće, i talijanski i njemački i kako ga volja. To stavljamo na sree najme onomu tinjanskomu zastupniku, koji je lani mudro govorio, da mora doći vrijeme, kad će §. XIX. imati i u Tinjanu svu svoju kriepest. Ako nekoji zastupnici nemare, bila škola ovaka il ouaka, neka jih razčamaju i probude njihovi birači, to jest, neka podpišu občinsku prošnju na celo zastupstvo, opominjuć ga njegovih dužnostih. Tako će pokazati, da su muži, a njihov će liepi izgled i ostale občine nasljedovati, pak će onda te nepravde nestati zakonitim putem iz sve Istre. Ufamo se da ove naše riječi neće ostati glas vapijućega u pustinji.

* Sv. Berma. Njeg. Prezvy. g. Biskup tršćanski dietit će svetotajstvo berme na 22 o. m. u Pazinu — 23 u Lindaru — 24 u Građišću — 25 u Pićnu — 26 kod sv. Petra u Šumi — 27 u Žminju — 28 u Trvižu — 29 u Tinjanu — 30 u Krašću.

* Školska skupščina. Dne 20 i 21 svibnja držala se u Pazinu III. skupščina onoga školskoga kotara. Kako čitamo u vladnu listu, tu je išlo sve da nemože bolje, pak da se je nadati najboljem uspjehu od tih skupščina. Ali s druge strane drugi se listovi sa svim tim neprestano tuže na današnje istarsko škole. A nije ni čudo, kad im fall unravski temelj; a o tom baš nitko nit što piše, nit što govori.

* Pišu nam iz hrvatskoga Primorja. Radoštom možemo javiti, da Bakar, Kraljevica, Kostroma, Draga i ostala važna mjesta županije riječke, sljedeć primjer podhvatnih Senjanah, odlučilo utemeljiti jedno Dioničarsko Brodarsko Društvo sa sjedištem u Bakru. — Magjari su Primorju uzkratili želoznicu — hvala Bogu da tako mora nemogu. — Sav dakle napor Primoracah ima biti, da se morem okoriste. — Poznati rodoljub V. Turković, počamši od 1867 godine, gradio neprestano brodove u Kraljevici; — imali su tamo zaslugu naši kalafati; — nu poklem on prestao tu radnju, s razlogah kojih volimo prešutiti, naši radnici moradoše na daleko u Senj, Pulu, Lošinj i Rieku, da zasluže hleba. — Kapetani moraju na službu u Austrijanski i Ruski Lloyd, to tako se otudjiti od naše zemlje. — Da podignemo naše Primorje, odak je Rieka odmetnicom postala, — to je dužnost svakog rodoljuba. — Bakar i Kraljevica, radi njihovog položaja za gradjenje brodovah, koliko i radi uprave, jamče nam dobar napredak, jer se tamo skorom svi bave pomorstvom. — U nedjelju 1. Junija biti će prvi sastanak u dvorani „Narodnog Doma“ u Bakru, u koji su pozvani rodoljubi iz gori pomonutih miestah. — Čujem da je već podpisano od utemeljiteljah do 100000 for. O poduzetju, u kojem vidimo muževo čuvarne kano Stiglići, trgovačke kano Josip Tomac, energične kano Božo Brozović, popularne kano Niko Polić i ostalih vrstnih pomoracah, nedvojim o dobrom uspjehu.

* Iz Kraljevice nam pišu, da je zagrebačka zemaljska vlada u načelu dozvolila ustrojjenje primorske tiskarne (štamparne). Po pripravaht suditi, da će početkom drugoga polugodišta započeti raditi. Nadalje, da se sprema izdavati list tjednik za

narodno-gospodarstvenu, te trgovačko-obrtničku i pomorsku struku. Ime listu da nije jošte određeno. Želimo što sjaj-niji uspjeh tomu najnovijemu poduzeću u hrvatskom Primorju.

* Bečki „Volksfreund“, glasilo nadbiskupa i kardinala Rauschera, preporučuje crkvenoj stranci u Austriji, neka putem župnikah u svakoj župi iliti plovaniji osnuje svoj izborni odbor mjestni, a putem dekanah u svakom izbornom kotaru svoj izborni odbor kotarski, pa tako pripravi puk za buduće izbore. U tu svrhu odbori, postaviv sposobne kandidato, da neka stoje u neprestanš doticaju i dogovoru s jedne strane medju sobom, a s druge s birači i s izbornici.

* Italija Žaluje ovih danah smrt jednoga od najvrednijih svojih sinovah. Dne 22. svibnja preminu u Milanu glasoviti učenjak, Aleksandar Manzoni, u 88. godini svoje dobo. Tko od naših čitateljah poznaje njegove *Vjerenike (I promessi sposi)*, taj neće moći da neuzdahne za tom plemenitom dušom.

* Ugarske financije uz sve povišenje svakojakih porezab, biljegab itd. idu svake godine od zla na gore. Tako vidimo i u proračunu za g. 1874. prilično veliki manjak od preko 32 milijuna, koji će se morati pokriti opet novim zajmom iliti dugom. Bude li se odsele kao dosele s novcom gospodarilo, to će se zemlja tako zadužiti, kako nijedna država u Evropi Pa što onda? — Gotova propast.

* Magjari se tudjim perjem kite, jer kako novine javljaju, nakupovaše silu božju svakojakih prekrasnih rukotvorinah u Hrvatskoj i Slavoniji u vriednosti od 30,000 f. tor je poslalo na bečku izložbu, kao tobože magjarski proizvod. A u Baji, kako se „Bunjevačkoj i Šokačkoj Vill“ piše, zaključil „prva zadruga ženskinjah“, da se črećilja platno itd. prikaze na bečkoj svjetskoj izložbi, kao rukotvoril magjarskih ženah i djevojnakah; dočim nisu nego pravi rukotvoril naših slavenskih ljepoticah. Doduše i Magjarleo predu, samo što im drugi tku, dakle imadu svoje platno; al težko je vjerovati, da bi ovo htiele pred svet iznieti. —

Poziv na predplatu.

Molimo ono naše predbrojnice, koji nisu platili nego za prvu polovicu, neka nam izvole poslati što skorije svoju predplatu i za nastajuću drugu polovico godine.

Uredništvo.

Sa tršćanskoga tržišća.

U ovih petnaest danah ciena su nekojoj robi opet poskočile, dočim s drugoj nepromijenjene ostale. — Glasovi iz raznih stranah Ugarske, da je travanjski pozeba učinila veliko štete na usjevih, zatim da se poradi velikih kišah pridružila i hrdja, ciena se žitu još više digla. — *Pšenica* 116 ũ prodava se po f. 9—9.70; *kukuruz* po f. 4.40—75 novč; *raž* 4.90—5 f. — *Cent kafe* Rio f. 48—52; *cukara dom.* tučena f. 20.50—21.75; *busutja* f. 5—7; *boba* 4.50—5 f.; *ječmena* f. 4.10; *pirinca* f. 7.25—13; — *masta* t. 55—60; *teju* f. 25.50 *stanine* i *masti* (amer.) f. 25—27.50; *voska* f. 110—112; *meda* f. 16—20; — *čunjah* polag vrsti i dobroto robe f. 7—15; *kamena ulja* (petrolija) f. 12—14; — *šiškah* istar. f. 20—22. — *Kože* i *kožice* poskupile su za nekoliko %. — *Ulju* dalm., *vinu* i *rakiji* ciena su uvijek jednake.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Maja 1873.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carški dukati (ceklni)	5.25	5.23 1/2	—	5.23	5.17 1/2	5.19	—	5.17	5.20	—	5.26	5.23	5.21	5.23	5.21	—
Napoleoni	9.03	8.91	—	8.92	8.81	8.80	—	8.82	8.86 1/2	—	8.93	8.91	8.93	8.90	8.87	—
Liro Ingleske	11.25	11.18	—	11.10	11.02	11.01	—	11.07	—	—	11.11	11.12	11.15	11.13	11.10	—
Srebro prih (aggio)	110.25	109.50	—	109.35	108.50	108.50	—	108.50	108.75	—	109.50	109.25	109.50	109.25	108.75	—

Vlastnik A. Karabalić.

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Novak.

Tisk. Sinovi K. Amati.